

Bespreken (toekomstige) kinderwens, belangrijke pijler van Kansrijke Start

Met het inbedden van het bespreken van de kinderwens, seksualiteit en anticonceptie in de werkwijze van de jeugdgezondheidszorg kunnen we vroegtijdig investeren in gezondheid en welzijn van toekomstige ouders en hun kinderen. Door deze onderwerpen met ouders te bespreken kunnen onbedoelde zwangerschappen voorkomen worden en kunnen we (a.s.) ouders ondersteunen in de voorbereiding naar een zo optimaal mogelijke start en het bieden van een optimale kans op een goede toekomst, zeker als ouders zich bevinden in kwetsbare omstandigheden. De gezondheid voor, tijdens en na de geboorte blijkt een belangrijke voorspeller voor fysieke en mentale problemen op latere leeftijd, blijkt uit onderzoeken, ook blijkt dat 1 op de 4 vrouwen onbedoeld zwanger is en dat voor 1 op de 6 vrouwen dit ook ongewenst was.

(A.s.) ouders moeten een geïnformeerde keuze kunnen maken over het moment van het realiseren van hun kinderwens. Het stellen van de vraag naar de kinderwens kan heel goed door de JGZ gebeuren, omdat jeugdverpleegkundigen lange tijd betrokken zijn bij een gezin, meerdere contactmomenten hebben om de thema's te bespreken en daarbij ook een goed beeld krijgen van de draagkracht en draaglast van ouders en of er sprake is van kwetsbare omstandigheden. Belangrijk daarbij is:

- De vraag te koppelen aan één of meerdere contactmomenten.
- Een gespreksprotocol te hanteren, dat gestructureerd en oplossingsgericht zorgen, vragen en problemen in kaart brengt m.b.t. toekomstige opgroei-omstandigheden van het kind (zoals preSPARK, Samen Starten of de GIZ).

In onderstaande notitieschets staan de mogelijkheden van contactmomenten waarop binnen de JGZ bespreken van deze thema's geïmplementeerd kan worden en enkele voorstellen voor het opnemen in richtlijnen.

Als er nog geen kinderwens is of de kinderwens is voltooid dan kan de JGZ-professional informatie en begeleiding gegeven worden rondom seksualiteit en anticonceptie.

Als er wel een actuele kinderwens is of er is wens om het gezin op een later moment uit te breiden dan kan de JGZ-professional samen met de (a.s.) ouders kijken wat er nodig is om de eerste 1000 van het kind zo gezond en veilig mogelijk te laten verlopen; wat is er nodig bij de ouders om te zorgen dat ze op een gezonde manier aan de zwangerschap beginnen en die ook kunnen plannen.

Wanneer er sprake is van jeugdigen/(a.s.) ouders in kwetsbare situatie dan kan de interventie 'Nu Niet Zwanger' ingezet worden, een programma dat financiële en organisatorische ondersteuning en actieve begeleiding kan bieden.

Voorwaarden om het bespreken van kinderwens te implementeren binnen de werkwijze van de JGZ

- Het item kinderwens opnemen in de BasisDataSet JGZ.
- Het item kinderwens opnemen in de JGZ-richtlijnen en preventieve interventies.

Richtlijnen ondersteunen professionals in het vroegtijdig signaleren van opgroei- en opvoedproblemen en bieden van handelingsperspectief.

Preventieve interventies bevatten gespreks- en signaleringsmethodieken om op een gelijkwaardige manier in gesprek te gaan en te achterhalen welke vragen er zijn, waar de krachten en behoeften liggen en waar men ondersteuning bij wil.

Ondersteuning kan dan geboden worden via interventies als Stevig Ouderschap en Voorzorg.

Het trainen van jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen in het bespreken van de kinderwens. Dat kan via de geaccrediteerde e-learning en training, ontwikkeld door 'Nu Niet Zwanger'.

Het creëren van draagvlak onder jeugdverpleegkundigen en jeugdartsen.

Overzicht van kansen en knelpunten voor het bespreken kinderwens tijdens de contactmomenten JGZ

Prenataal huisbezoek

Kansen:

- Signaleren of deze zwangerschap gewenst is en of er een volgende kinderwens is na deze zwangerschap. Als dit al eens is besproken, dan is het heel makkelijk om er bij volgende contactmomenten op terug te komen. De drempel is daarmee verlaagd. Afspraken voor anticonceptie kunnen al gemaakt worden indien gewenst.
- Veel tijd om Kinderwens Seksualiteit en Anticonceptie te bespreken.

Mogelijke knelpunten:

- Handelingsverlegenheid professional: het voelt mogelijk voor de JGZ-professional vreemd om dit al bespreekbaar te maken omdat cliënt al zwanger is.

Opmerkingen:

- Item bespreekbaar maken bij vooruitblik op de toekomst. Dit ook opnemen in BasisDataSet Prenataal Huisbezoek.
- Scholing JGZ-professionals in het bespreekbaar te maken.

2 weken huisbezoek

Kansen:

- Bespreken Kinderwens Seksualiteit en Anticonceptie. Goede preventie want je bespreekt het in een vroeg stadium. Indien gewenst kunnen afspraken voor anticonceptie gemaakt worden. Of verwijzing voor opvolging.
- Veel tijd om Kinderwens Seksualiteit en Anticonceptie te bespreken

Mogelijke knelpunten:

- Cliënt weet nog niet wat ze wil omdat ze borstvoeding geeft bijvoorbeeld. • Jeugdverpleegkundige heeft onvoldoende kennis van de combinatie van anticonceptie en borstvoeding.

Opmerkingen:

- Scholing combinatie anticonceptie en borstvoeding is nodig.

Consulten 2-5 maanden baby

Kansen:

- Als het goed is terugkomen op gesprek van 2 weken huisbezoek en dan navragen of anticonceptie naar wens verloopt.
- Borging en monitoring anticonceptie naar wens?

Mogelijke knelpunten:

- Als 'Kinderwens Seksualiteit en Anticonceptie' nog niet eerder is besproken dan is er weinig tijd.

Consulten tussen 6-18 maanden

Kansen:

- Vaak vindt op deze leeftijd een evaluatie plaats van de babytijd en een vooruitblik naar opvoeden en opgroeien van de peuter. Fijn om samen met ouders te kijken wat hun toekomstbeeld is en daar kan informatie over 'Kinderwens Seksualiteit en Anticonceptie' goed in meegenomen worden. Als je vraagt naar de kinderwens krijg je een heel duidelijk beeld van waar ouders staan. Van daaruit kan Seksualiteit en Anticonceptie besproken worden, indien gewenst.
- Veel tijd om Kinderwens Seksualiteit en Anticonceptie te bespreken.

Consulten tussen 19 maanden en 5 jaar

Kansen:

- Bespreken bij gezinssituatie. Goede preventie.

Mogelijke knelpunten:

- Kind van 5 is erbij. Kan voor jeugdverpleegkundige of ouder zelf als een drempel worden ervaren.

Opmerkingen:

- Is vaak een check maar in deze kwetsbare situaties zeer gewenst om dat te doen!

Overzicht van JGZ richtlijnen waarin het bespreken kinderwens opgenomen kan worden met voor en nadelen

Richtlijn Opvoedondersteuning

Uitermate geschikt om in deze richtlijn op te nemen omdat cliënt al opvoedondersteuning vraagt en dus de draagkracht en draaglast uit balans is. Door Kinderwens Seksualiteit en Anticonceptie hierin op te nemen voorkom je meer stress en grotere problemen.

Richtlijn Ouder en Kind relatie

Idem

Richtlijn Psychosociale problemen

idem

Richtlijn Kindermishandeling

idem

Nadeel: Crisis heeft voorrang, kind is in gevaar. Mogelijk daardoor geen tijd of opening om dit bespreekbaar te maken.

Opmerking: Bij nazorg wel opnemen bespreken Kinderwens Seksualiteit en Anticonceptie

Handreiking Prenataal huisbezoek

Het prenataal huisbezoek wordt uitgevoerd bij zwangeren in kwetsbare omstandigheden. Belangrijk om in deze richtlijn ook het bespreekbaar maken van de (toekomstige) kinderwens op te nemen zodat begeleiding op maat kan worden ingezet.

Nadeel :

Voelt voor professionals wellicht vreemd om gesprek aan te gaan over toekomstige kinderwens als vrouw hoog zwanger is.